

ТЕМА 3. СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ РИЗИКУ.

Поведінка суб'єктів ризику.

Схильність людини до ризику є категорією суб'єктивною, тобто індивідуальною для кожної особи і впливає на манеру прийняття рішення керівника будь-якого рівня, що, в свою чергу, може визначити ризик об'єкта, а отже і ефективність його функціонування.

Теорія ризику виділяє три моделі людини в залежності від схильності до ризику.

Графічно поведінку можна представити на малюнках.

1). Якщо для людини більш бажаним є отримання гарантованого доходу ніж участь у ризикованому проєкті, то така людина не є схильною до ризику.

Плата за ризик – це сума коштів, яку людина неохоча до ризику готова заплатити, щоб уникнути ризику.

2). Якщо людині байдуже чи обрати участь у ризикованому проєкті, чи отримання гарантованого виграшу, то така людина нейтральна до ризику.

3). Якщо для людини ризикований проєкт є більш привабливим порівняно з отриманням гарантованого виграшу, то ця людина є схильною до ризику.

Рис. 1.3. Моделі поведінки осіб в залежності від схильності до ризику.

Але в реальному житті кожна людина являє собою складне поєднання різних схильностей, що стосується і схильності до ризику. Статистичні дослідження показали, що людина може мати схильність до ризику коли йдеться про невеликі суми грошей і надзвичайно обережною щодо значних сум коштів. Тому функція корисності реальної людини здебільшого має такий вигляд:

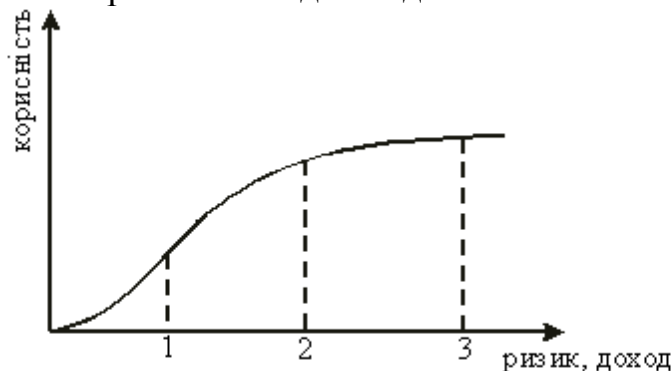

Рис. 1.4. Модель поведінки реальної особи щодо схильності до ризику

Мета діяльності будь-якого менеджера полягає у постійному пристосуванні до обставин, у спробах модифікувати, змінити обставини, що склалися або у відкладені рішення на деякий час із тим, щоб зменшити ризик. При чому в залежності від особистої схильності до ризику та інших психічних характеристик, менеджер може пристосуватись до ризику двома шляхами. Розрізняють внутрішні й зовнішні пристосування до ризику.

Зовнішнє пристосування до ризику або екстравертність приставляє собою сукупність способів і методів за допомогою яких суб'єкт ризику намагається активно вплинути на зовнішнє середовище.

Внутрішнє пристосування або інтравертність характерне для осіб мало схильних до ризику, переконані у неможливості прямого впливу на зовнішнє середовище. Їх основні інструменти – це збір додаткової інформації, виграш у часі, поглиблення, обґрунтування варіантів рішення та генерація нових альтернатив рішень.

Ставлення до ризику й ефективність ризику.

Для характеристики поведінки суб'єкта в умовах ринку у залежності від його ставлення до ризику розглянемо наступний приклад.

На малюнку представлено характеристику п'яти компаній у залежності від рівня ризику та віддачі. Використовуючи діаграму ризику необхідно оцінити стратегію інвестора та/або менеджера у залежності від схильності до ризику.

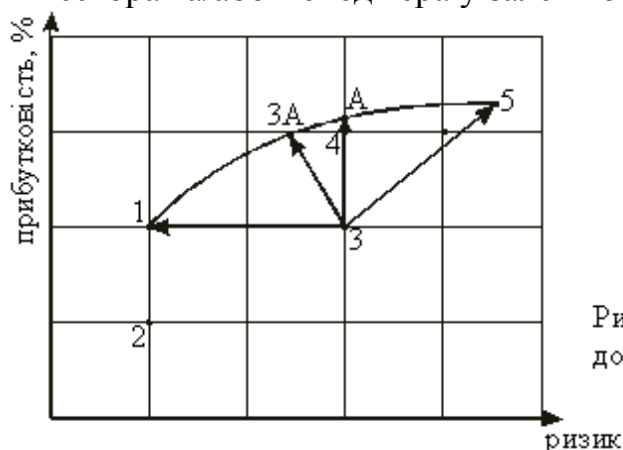

Рис. 1.5 Залежність між ризиком та доходом

Ситуація з точки зору інвестора.

Інвестиції в акції Компанії 1, що є підприємством обробної промисловості дають помірний доход і ризикованість їх низька – це майже безпечні інвестиції.

Компанія 2 є підприємством тієї ж галузі, що і перша. Вона більша за Компанію 1 і працює в галузі вже багато років. Компанія 2 має хорошу репутацію, тому рівень ризику її акцій приблизно такий як у Компанії 1. Проте прибутковість їх вдвічі нижча.

Компанія 3 також працює в обробній промисловості, прибутковість акцій компанії така ж сама як і в Компанії 1. Але останнім часом вона швидко розширює свою діяльність, тому інвестиції в її акції є більш ризикованими ніж у Компаній 1 і 2.

Компанія 4 працює в іншій галузі, ніж попередні компанії. Прибутковість її акцій вища ніж у Компанії 3, у той час як рівень ризику такий самий як і в Компанії 3.

Акції Компанії 5 мають значно більший ризик ніж акції Компанії 4, а

прибутковість їх лише трохи вища ніж у Компанії 4.

В залежності від міри схильності до ризику інвестор обере такі акції:

- особа не схильна до ризику акції Компанії 1
- помірно не схильна ризикувати акції Компанії 4
- майже схильна ризикувати акції Компанії 5
- схильна ризикувати акції Компанії 3

Крива А відображає інвестиції, за яких ризик є ефективним, тобто показує можливі інвестиції, віддача яких максимальна за даного виду ризику.

Інвестиції, яким відповідають точки нижче кривої ефективності не є привабливим для інвестора.

Стратегія менеджера Компанії 3:

3 - 1. Це стратегія, що передбачає зниження рівня ризику з допомогою різних заходів ризик - менеджменту, залишаючи прибутковість компанії не змінною.

3 - 4. Ця стратегія передбачає реалізацію резервів по підвищенню прибутковості роботи компанії із збереженням існуючого рівня ризику.

3 - 3А. Полягає у поєднанні заходів по зменшенню рівня ризику з реалізацією резервів підвищення прибутковості.

3 - 5. Стратегія радикальних змін у напрямках діяльності компанії, що дозволить при певному збільшенні рівня ризику досягти росту прибутковості компанії.

Підвищення продуктивності праці на підприємстві, зменшення її заборгованості, підвищення віддачі компанії – це ті цілі, що ставляться для того, щоб ризик фірми був ефективним, тоді як спосіб досягнення їх залежить від особистого ставлення менеджера до ризику.